

»Riksdagsarbetet är inget sprinterlopp, det är ett maratonlopp. Man måste vara uthållig och alltid beredd på att det aldrig riktigt blir som man trodde från början.« Det säger läkaren Carl-Axel Johansson (m) som suttit i riksdagen i drygt två år.

»Man måste vara lite kategorisk om man ska

Jag hoppas att patienterna väljer mig för att jag är en bra doktor och inte för min politiska färg. Det säger riksdagsmannen och allmänläkaren Carl-Axel Johansson (m).

I mitten av åttiotalet öppnade han egen mottagning i Köpingsbro utanför Ystad i Skåne. Dittills hade han varit landstingsanställd. Det gick snart upp för honom att läkarmottagningen inte enbart handlade om patienter och sjukvård utan att det faktiskt var ett litet företag han drev. Den upptäckten manade honom till politiskt engagemang.

– Jag märkte hur krångligt allting var och tänkte att så här kan man ju inte ha det. Det måste vi försöka ändra på. Det måste bli lättare att starta en egen verksamhet och regelverket för att driva ett företag måste underlättas.

Carl-Axel Johansson gick med i moderaterna 1985 och sex år senare fick han sitt första politiska uppdrag i Ystad kommun som ersättare i vad som då hette skolnämnden.

– Jag ville inte till socialnämnden eftersom jag då skulle kunnat fatta politiska beslut om en verksamhet jag själv var engagerad i.

Inför kommunalvalet 1991 hade han haft svårt att bestämma sig för om han verkligen ville satsa på politiken utåt, engagera sig för moderaterna på valsedeln och så att säga bekänna färg offentligt.

– Jag funderade på om det var bra att markera min politiska ståndpunkt gentemot mitt arbete som privatläkare.

Men Carl-Axel Johansson beslöt att stå för sina åsikter och anse patienterna

kapabla att skilja hans insatser som läkare från dem som politiker.

1998 blev Carl-Axel Johansson tillfrågad av valberedningen om han kunde tänka sig att bli riksdagspolitiker. Svaret blev positivt och han sattes upp som femte namn på moderaternas lista för Skåne läns södra.

– Vi fick fyra mandat.

Men överst på listan stod Gun Hellsvik, och när hon i mars 2001 utsågs till generaldirektör för Patent- och registreringsverket fick Carl-Axel Johansson en plats i riksdagen.

Vid nästa val stod han som nummer tre på listan och det var också precis så många mandat som moderaterna i Skåne läns södra fick. Som ordinarie ledamot av riksdagen placerades han på egen begäran i socialutskottet.

– Jag kände att det var där jag kunde tillföra kunskap som är värdefull utöver den politiska dimensionen.

Nu har Carl-Axel Johansson suttit drygt två år i riksdagen. Han säger att arbetets innehåll är helt och hållet avhängigt den enskilda riksdagsmannens insatser.

– Det är ingen som talar om för dig vad du ska jobba med, utan det är helt upp till hur man själv arbetar och engagerar sig och vilka initiativ man tar.

Carl-Axel Johansson har till och med tagit initiativ för att arbeta i enlighet med en övertygelse som mer stämmer överens med hans profession än hans partitillhörighet. Moderaterna vill till exempel att en patients rätt till en »second opinion« ska regleras i lag. Det tycker Carl-Axel är en dålig idé.

– Det ligger i läkarens etik och moral att höra med någon annan om det behövs och att vara lyhörd för sådana önskemål från patienten.

Han har också en uppfattning om läkarintygens nödvändighet som inte delas av moderatkamraterna.

– Jag menar att man måste ifrågasätta läkarintygets roll som administrativt instrument i sjukskrivningen.

Enligt Carl-Axel Johansson ligger orsakerna till de ökade sjuktalet i att vi lever i en pressad och uppskruvad tid.

– Man ska inte bara hinna med sitt arbete som är schemalagt, utan fritiden är också schemalagd, och ekonomin ska gå ihop och ungarna ska hämtas från dagis.

Allt detta gör, enligt Carl-Axel Johansson, att man till slut inte orkar med sin vardag.

– Men den kan man liksom inte sjukskriva sig ifrån, utan det blir från arbetet som man kan få den återhämtningen.

Carl-Axel Johansson menar att eftersom det då saknas en strikt medicinsk orsak till sjukdomen skulle i stället försäkringskassan, arbetsgivaren, arbetsstugaren och kanske arbetsförmedlingen tillsammans göra upp en plan för att den sjukskrivna ska kunna återgå i arbete.

– Och då kan det ju inte tvunget behövas ett läkarintyg för att försäkringskassan ska kunna betala ut sjukpenning. Men här är jag inte överens med mitt parti.

Däremot är han helt överens med såväl partikolleger som läkarkolleger och även politiska meningsmotståndare om vilken som är den viktigaste rikspolitiska frågan.

FOTO: HANS PETERSSON

väckta debatt som politiker»

– I grunden är ohälsan det absolut viktigaste just nu och det råkar ju också vara en läkarfråga.

Carl-Axel Johansson anser att den medicinska professionens uppgift inte enbart är att bidra till minskad ohälsa utan att också vara behjälplig i att avgränsa vad som är det medicinska problemet och vad som är ett samhällsproblem i frågan om ohälsa.

– Som läkare vet du ganska snart om patientens besvär är rent medicinska eller om det är symtom på något annat, till exempel att man inte trivs med arbetet.

Han går med på att gränsen inte alltid är glasklar men säger att man måste vara lite kategorisk om man ska väcka debatt som politiker, även om man är läkare.

En annan aktuell fråga just för läkare är den om specialiteterna. Carl-Axel Johansson anser att beslutet om förändringar kring de medicinska specialiteterna ska fattas i riksdagen.

– De kommande specialiteterna bör rimligtvis vara i samklang med de prioriteringsgrupper som riksdagen har fattat beslut om.

Han tar reumatikerna som exempel, en del av dem tillhör enligt riksdagens beslut prioriteringsgrupp ett.

– Om reumatologerna skulle minska i antal för att utbildningen tar för lång tid, eftersom man först ska bli basspecialist i internmedicin och därefter grenspecialist i reumatologi, då måste man ju fundera på om sjukvården kan leva upp till att prioritera reumatikerna.

Därför måste, enligt Carl-Axel Johansson, beslutet om specialiteterna lig-

ga i riksdagen, eftersom det kan bli frågan om att ändra prioriteringsgrupperna – eller specialiteterna.

Carl-Axel Johansson arbetar fortfarande som läkare på sin mottagning ett par dagar i månaden.

– Jag vill ha kvar den kontakten med verkligheten. Och jag ser inte riksdagspolitiken som ett yrke utan som ett förtroendeuppdrag, och man vet ju aldrig hur det går i nästa val.

Carl-Axel Johansson säger att de där två dagarna tvingar honom att hålla sig någorlunda uppdaterad och på så sätt upprätthålla en viss utvecklingspotential.

Genom ett avtal med en privatläkargrupp tas Carl-Axel Johanssons övriga patienter om hand så länge riksdagsuppdraget varar.

Även om Carl-Axel Johansson menar att man inte kan sätta likhetstecken mellan »läkare« och »samhällsengagerad« så tror han att många läkare blir intresserade av människors villkor allt eftersom man får mer erfarenhet.

– Först kanske intresset begränsar sig till människan som biologisk varelse, men allt eftersom man möter fler patienter märker man att sjukdomar inte bara finns i strikt medicinsk bemärkelse utan också som symtom på en massa andra problem i samhället.

Men efter att ha funderat ett tag säger han att detta samhällsintresse nog gäller allmänläkare i större utsträckning än kirurger och narkosläkare.

Sara Hedbäck

sara.hedback@lakartidningen.se

Läkare i riksdagen

Sedan enkammarriksdagen infördes 1971 har 10 folkvalda läkare suttit i riksdagen.

Socialdemokraterna har inte haft någon läkare bland sina riksdagsledamöter under dessa år. Alla läkarna utom en har representerat det borgerliga blocket.

Under mandatperioden

1976–1979 fanns ingen läkare i riksdagen. Efter valet 1994 kom fyra läkare in.

För närvarande finns endast en läkare bland riksdagsledamöterna.

De tio läkarna är:

John Takman (vpk), 1912–1998, socialläkare, satt i riksdagen 1971–1976.

Sigvard Karlehagen (c), företagsläkare, satt i riksdagen 1974–1976.

Anita Bråkenhielm (m), specialist i obstetrik och gynekologi, satt i riksdagen 1979–1988. Senare blev hon landshövding i Kristianstad län och därefter i Kalmar län.

Barbro Westerholm (fp), professor i läkemedelsepidemiologi, satt i riksdagen 1988–1999. Har även varit generaldirektör för Socialstyrelsen, numera ordförande i Sveriges pensionärsförbund.

Jerzy Einhorn (kds), 1925–2000, professor i radioterapi, satt i riksdagen 1991–1994. Var chef för Radiumhemmet i 25 år.

Leif Carlsson (m), allmänläkare, satt i riksdagen 1991–2002.

Margareta E Nordenvall (m), med dr i obstetrik och gynekologi, satt i riksdagen 1994–1997.

Helena Nilsson (c), allmänläkare, satt i riksdagen 1994–1998. Var också vice ordförande i centerpartiet under sex år på 1990-talet, samt ett kort tag generaldirektör för Arbetarskyddsstyrelsen. Sedan 1999 Sveriges ambassadör i Sydafrika.

Carl-Axel Johansson (m), allmänläkare, sitter i riksdagen sedan 2001.

Johan Lagerfelt (m), specialist i anestesi och intensivvård, satt som ersättare i riksdagen en period under 2002.

Det kan ha funnits fler läkare bland riksdagsledamöterna, men dessa har i så fall inte uppgivit sitt yrke i riksdagens register.